

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 449/2021
16.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца МВ Trading Europe ДОО Београд, чији је пуномоћник Александар Ђорђевић, адвокат у ..., против тужених Концерн Фармаком М.В. Šabac – Rudnik Lese ДОО Шабац - у стечају, чији је пуномоћник Александар Манчев, адвокат у ... и L.C. Lese ДОО Београд, чији је пуномоћник Дино Јусуфовић, адвокат у ..., ради накнаде штете, вредност предмета спора 4.000.000 евра, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 2Пж 2787/20 од 13.05.2021. године, у седници већа одржаној 16. децембра 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 2Пж 2787/20 од 13.05.2021. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и првотуженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Привредни суд у Ваљеву је донео пресуду П 381/2017 од 23.01.2020. године, којом је у ставу првом изреке одбацио тужбу у односу на туженог Концерн Фармаком М.В. Šabac – Rudnik Lese ДОО Шабац - у стечају, у ставу другом одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени L.C. Lese ДОО Београд, да солидарно са првотуженим тужиоцу накнади штету у износу од 4.000.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, са законском затезном каматом почев од 05. маја 2015. године па до исплате и у ставу трећем обавезао је тужиоца да туженима накнади парничне трошкове, и то туженом Концерн Фармаком М.В. Šabac – Rudnik Lese ДОО Шабац - у стечају у износу од 682.050,00 динара и туженом L.C. Lese ДОО Београд у износу од 1.262.250,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда 2Пж 2787/20 од 13.05.2021. године, одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена наведена првостепена пресуда.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију је изјавио тужилац, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП која је учињена у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Првотужени је поднео одговор на ревизију, којим је оспорио ревизијске наводе тужиоца и предложио одбијање ревизије као неосноване. Тражио је накнаду за састав одговора на ревизију и таксе за одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. ЗПП („Сл.гласник РС“, бр.72/11...18/20) и одлучио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда је донета без битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Не стоје наводи ревизије о битним повредама одредаба парничног поступка пред другостепеним судом у смислу одредбе члана 374. став 1. ЗПП. Наводима ревизије да је другостепена противречна сама себи, указује се на битну повреду одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, што према одредби члана 407. став 1. Закона о парничном поступку не може бити ревизијски разлог, а у смислу одредаба члана 407. Закона о парничном поступку недозвољени су и ревизијски наводи у вези оцене доказа, јер се побија правилност оцене доказа од стране првостепеног суда и утврђено чињенично стање.

Према утврђеном чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, тужилац као закупац и првотужени као закуподавац су дана 10.01.2014. године закључили Уговор о закупу пословног објекта (рудника и флотације) и закупу рударске производње, на основу кога је првотужени дао у закуп тужиоцу непокретности - Рудник Леце и флотацију за прераду руде, који се налазе на територије Општине Медвеђа, као и целокупну експлоатацију – производњу из рудника. Уговор је закључен на период од 12 година. Уговорне стране су се одрекле права на једнострану раскид, сходно члану 7. Уговора, док је чланом 9. Уговора постигнут споразум да уколико кривицом закуподавца дође до раскида уговора пре истека уговореног рока, закуподавац је у обавези да закупцу исплати уговорну казну у износу од по 2.000.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан уплате, за сваку годину која је преостала од момента евентуалног раскида уговора па до редовног истека уговора, односно до 10.01.2026. године. Дописом од 15.04.2015. године, првотужени је обавестио тужиоца да сматра да је уговор о закупу ништав јер не садржи износ закупнине као обавезни елемент уговора о закупу, а у противном да је дошло до престанка уговорног односа због неиспуњавања уговорних обавеза од стране закупца. Након тога, првотужени је дана 05.05.2015. године закључио са Привредним друштвом Limestone Capital Ltd, UAE, уговор о управљању рудником на основу кога је наведено привредно друштво преузело обавезу управљања и финансирања рудника. Уговором о преносу права и обавеза по уговору о управљању, који је дана 12.05.2015 године закључен између Limestone Capital Ltd, UAE и друготуженог L.C. Lese ДОО Београд, друготужени је ступио на место Limestone Capital Ltd, UAE по питању свих права, обавеза и одговорности из претходно закљученог уговора о управљању. Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке, утврђено је да тужилац није испунио обавезе из уговора о закупу које се односе на исплату зараде запосленима и финансирање трошкова производње, те да зараде запосленима нису измирене у 2014. и 2015. години, као и да нису измирене ни обавезе које су настале у периоду од 10.01.2014. године до 05.05.2015. године јер је примарни дуг према добављачима

повећан за 162.815.389,15 динара без обрачунатог ПДВ-а. Над првотуженим је дана 30.05.2017. године отворен поступак стечаја, а тужилац у стечајном поступку није поднео пријаву потраживања.

Предмет тужбеног захтева је исплата износа од 4.000.000 евра, који износ тужилац потражује солидарно од тужених позивом на одредбу члана 9. Уговора о закупу од 10.01.2014. године којим је уговорена исплата уговорне казне у износу од по 2.000.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан уплате, за сваку годину која је преостала од момента евентуалног раскида уговора па до редовног истека уговора, односно за период од 05. маја 2015. године до 05. маја 2017. године.

На темељу утврђених чињеница, првостепени суд налази да с обзиром да тужилац није поднео пријаву потраживања, нема ни упут на парницу за утврђење евентуално оспореног потраживања према првотуженом као стечајном дужнику, па је предметна тужба против првотуженог недозвољена, с обзиром да се ради о наплати потраживања која су настала пре отварања поступка стечаја и чију наплату тужилац може да оствари искључиво у стечајном поступку. Одлучујући о основаности тужбеног захтева у односу на друготуженог, првостепени суд налази да је исти неоснован, с обзиром да друготужени није уговорна страна у уговору на чијим одредбама тужилац заснива тужбу, и не може имати било какву обавезу по основу уговора о закупу који је закључен између тужиоца и првотуженог, па ни обавезу из члана 9. Уговора која се односи на исплату уговорне казне. Посебно, првостепени суд утврђује да на страни тужиоца није настала штета, па се и није даље бавио питањем евентуалне одговорности друготуженог која би могла произићи из закључених уговора о управљању и уговора о преносу права и обавеза по уговору о управљању.

Другостепени суд одбија жалбу тужиоца и потврђује првостепену пресуду прихватајући у свему разлоге првостепеног суда. Истиче да тужилац у конкретном случају није доказао да је поднео пријаву у стечајном поступку, те да се подношење тужбе парничном суду не може уподобити подношењу пријаве потраживања суду у стечајном поступку, имајући у виду да се ради о наплати потраживања које је настало пре отварања стечаја и које може да се оствари искључиво кроз колективно намирење свих поверилаца у стечајном поступку, следом чега је тужба недозвољена. У погледу одговорности друготуженог, став је другостепеног суда да друготужени није пасивно легитимисан за накнаду штете тужиоцу, имајући у виду да у поступању друготуженог не постоји противправност, нити постоји узрочно-последична веза између евентуално претрпљене штете тужиоца, коју током поступка није ни доказао, и поступања друготуженог. Ово посебно имајући у виду да друготужени није уговорна страна из Уговора од 10.01.2014. године, нити је закључењем Уговора од 05.05.2015. године између првотуженог и Привредног друштва Lifestone Capital ltd, UAE дошло до преноса обавезе првотуженог према тужиоцу на наведено привредно друштво, па самим тим ни накнадно на друготуженог.

Ревидент оспорава примену материјалног права нижестепених судова, наводима да приликом оцене постојања уговорног односа судови нису применили одредбу члана 126. став 2. ЗОО, која налаже да поверилац мора оставити дужнику примерен накнадни рок за испуњење ако жели раскинути уговор, те да конкретни уговор о закупу од

10.01.2014. године није никада раскинут у складу са законом нити постоји законом прописан разлог ништавости, посебно уз примену правила из члана 131. Закона о облигационим односима, да се уговор не може раскинути због неиспуњења незнатног дела обавезе. Ревидент истиче и да стечајни управник није отказао предметни уговор након отварања поступка стечаја над туженим, те да стога тужилац као саговорач стечајног дужника своја права која су настала после отварања стечајног поступка може да остварује кондемпнаторном тужбом јер су тиме утужене обавезе стечајне масе. Наведено је и да је радњом стечајног управника онемогућен тужилац у остваривању права да економски искоришћава закупљену непокретност, чиме је настала обавеза накнаде штете тужиоцу, односно обавеза исплате уговорене казне за период од 30.05.2017. године до 23.01.2020. године, као дана закључивања расправе пред другостепеним судом, која очигледно превазилази висину тужбеног захтева. Услед тога, по налажењу ревидента суд је имао законски основ и процесно овлашћење да усвоји тужбени захтев за исплату потраживања од стечајног дужника. Ревизијом се истиче да пасивна легитимација друготуженог има основ пре свега у правилу о приступању дугу у случају примања неке имовинске целине, имајући у виду да је на привредно друштво Lifestone Capital Ltd, UAE, а затим на друготуженог прешла имовинска целина, па је на описани начин друготужени приступио дугу првотуженог, као и у правилима о солидарној одговорности више лица за исту штету из члана 206. ЗОО, имајући у виду да су друготужени и његов правни претходник проузроковали штету тужиоцу заједно са првотуженим, или су помогли првотуженом да проузрокује штету тужиоцу, чиме су онемогућили тужиоца у остваривању права.

Ценећи ревизијске наводе тужиоца, Врховни касациони суд налази да наводи ревизије нису основани. Нижестепени судови су правилно применили одредбе Закона о стечају о предуслову за вођење парнице против привредног друштва у стечају, првотуженог, те правилно применили материјално право када су одбили тужбени захтев у односу на друготужени као неоснован.

Ревизијски суд прихвата разлоге нижестепених судова у погледу правног пута тужиоца да оствари право на накнаду евентуалне штете причињене од стране првотуженог, привредног друштва у стечају, или на уговорну казну као облигацију првотуженог. Закон о стечају ("Службени гласник РС" бр. 104/2009....83/2014) прописује да поверилац подноси пријаву потраживања надлежном суду у писаном облику (члан 111.), поверилац чије је потраживање оспорено упућује се на парницу коју може да покрене у прописаном року, а поверилац који није покренуо парницу у прописаном року, губи то право и својство стечајног повериоца за оспорено потраживање (члан 117.). Дакле, наведено представља процесну претпоставку за вођење парнице, а ако процесна претпоставка није испуњена тужба се одбацује као недозвољена. Стога је правилно одбачена тужба у односу на првотуженог, као недозвољена, а ревизијски наводи тужиоца да приликом оцене постојања уговорног односа судови нису применили одредбу члана 126. став 2. ЗОО, и да конкретни уговор о закупу од 10.01.2014. године није никада раскинут у складу са законом нити постоји законом прописан разлог ништавости, се код околности недостатка процесне претпоставке за вођење спора испостављају ирелевантним и беспредметним. Тврдња ревидента да је уговор на снази и тиме обавеза из уговора јесте обавеза стечајне масе – не стоји. Основ тужбеног захтева према првотуженом је у уговору који је настао и

раскинут једностраном изјавом првотуженог пре отварања стечајног поступка, из чега следи правилност напред изнетог закључка о обавези пријављивања потраживања према стечајном дужнику и упућивања на парницу као претпоставке за њено вођење. У погледу обавеза стечајне масе постоји посебан правни режим, који се имајући у виду чињенични и правни основ тужбе, не може применити у конкретном случају јер за њега нису испуњени законски услови.

Правилна је и одлука о одбијању тужбеног захтева у односу на друготуженог из разлога недостатка пасивне легитимације, имајући у виду да друготужени није био у уговорном односу са тужиоцем, а да је предмет тужбеног захтева накнада штете проистекла из уговорног односа коме друготужени није учесник. Такође, да би постојала одговорност на страни друготуженог за евентуално насталу штету по тужиоца, потребно је да тужилац докаже постојање штете, а затим одговорност друготуженог за њен настанак, односно узрочно-последичну везу између радњи друготуженог, односно пропуштања и саме штете, све у смислу одредаба члана 154. и 155. Закона о облигационим односима, што је у конкретном случају изостало. Код наведених околности без утицаја су и наводи ревидента да се радило о приступању дугу од стране друготуженог, а предмет закључених уговора о управљању и уговора о преносу права и обавеза уговору о управљању свакако нису биле обавезе првотуженог по основу закљученог уговора о закупу.

Према томе, како не стоје за основане разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози на које суд пази по службеној дужности, Врховни касациони суд је на основу процесних овлашћења из члана 414. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

Ставом другим изреке, одбијени су захтеви за накнаду трошкова ревизијског поступка на основу овлашћења из члана 165. став 1. ЗПП, и то с обзиром да тужилац није успео у ревизијском поступку, а трошкови првотуженог нису потребни ради вођења парнице у смислу члана 154. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић